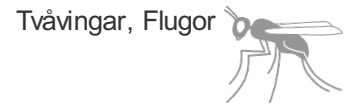

Caliprobola speciosa

Praktblomfluga

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Starkt hotad (EN)
B1ac(iv)+2ac(iv)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Diptera (tvåvingar), **Familj:** Syrphidae (blomflugor), **Släkte:** *Caliprobola* (praktblomflugor), **Art:** *Caliprobola speciosa* - praktblomfluga (Rossi, 1790) **Synonymer:**

Kännetecken

En medelstor, mörk och långsträckt art med gula antenner, fram till mörka vingar och mässingsglänsande tvärband på bakkroppen. I fält liknar arten en social geting utan antenner. Förekommer sällsynt i skånska bokskogar med lång kontinuitet.

Längd 13-16 mm. Ansikte och panna övervägande orangegula. Ansikte gult med svarta kinder, tydlig gul antensockel och helt gula antenner. Antensockel och ansikte på sidorna vitpuddrade i ett band längs ögonen och kinderna. Antennens tredje segment bredare än långt; antennborst naket. Ögon nakna, hos hanen nästan sammanstötande i en punkt men ändå tydligt åtskilda av ett smalt svartglänsande fält, hos honan brett åtskilda. Ryggsköld och skutell svartglänsande med gles och utstående ljusgul behåring, kraftigt gulgråpuddrade skuldror och fyra otydliga puderstrimmor (syns bara i vissa vinklar), varav de två i mitten är smala medan de yttre är mycket breda och ibland avbrutna vid tvärfåran. Sido- och bukplåtar svarta; nakna så när som på ett band av långa, utstående gula hår som sträcker sig från ryggskölden framför vingarna ner till bukplåten mellan fram- och mellanbenen. Bakkroppen är svart, på tergite 2-4 i mitten och längs bakkanten med mässingsglänsande tvärband. Tvärbanden i mitten har mer utstående, gles behåring medan banden längs tergiternas bakkant har tätare, mer åtliggande gul behåring. Sterniterna är svartglänsande med gula tvärband i skarvarna mellan sternit 1 och 2, 2 och 3 respektive 3 och 4. Vingarna är gultonade i främre halvan, i yttre tredjedelen dessutom mörkskuggade. Vingmärket är gult. Vingribborna är gula, intill vingens bakkant dock mörkare. Benen är smala. Låren är övervägande svarta, men deras yttre tredjedel - liksom hela skenbenen och fötterna - är gul.

Speciellt bakkroppens färgsättning, med dess svarta och mässingsglänsande band och gula behåring, gör att arten i fält är mycket lik en social geting. Även *Callicera*-arterna har brons- eller mässingsglans på bakkroppen, men de har långa svarta antenner och bredare kroppsform.

Utbredning och status

Praktblomfluga upptäcktes sommaren 2000 i samband med ett inventeringsprojekt i södra Skåne. I Danmark är arten mycket sällsynt, och bara känd från tre lokaler. Det första danska fyndet (från 1966) upptäcktes nyligen i en museisamling. De andra fynden är från 1982 och 1993. I övriga Europa förekommer arten söderut i ett band från Storbritannien och Polen till norra Spanien, norra Italien, Balkan och Turkiet samt österut genom Ryssland till Bajkal och södra Sibirien, men inte fram till Stilla havets kust.

Praktblomfluga upptäcktes vid Bergsjöholm (Ystad) sommaren 2000 i samband med ett inventeringsprojekt i södra Skåne (Arup et al. 2001) - av ett för bl.a. vedlevande blomflugor tränat specialistöga (Lars Huggert).

Ekologi

Praktblomfluga förekommer i gamla lövskogar med kastanjer, bokar och ekar där det finns rikligt med träd och stubbar under nedbrytning. Flugan påträffas när den kretsar kring eller sitter på multnande stubbar, eller i samband med blombesök i t.ex. bryn och gläntor. I Europa har den setts besöka flockblommiga växter (fam. Apiaceae) samt bl.a. kabblekor *Caltha* spp., hagtorn *Crataegus* sp., fränen *Rorippa* spp., hallon *Rubus idaeus* och rönn *Sorbus aucuparia*. Flygtiden varar i Danmark från slutet av maj till mitten av juni. I övriga Europa inleds den ett par veckor tidigare och slutar ett par veckor senare. Larven utvecklas i blött kärnvirke under nedbrytning i rötterna av exempelvis multnande stubbar av bokar *Fagus* spp. eller ek *Quercus robur*. I Danmark har man påträffat hanar vid en gammal bokstubbe, men också intill basen av en ihålig ask *Fraxinus excelsior*.

Hot

Brist på äldre ädellövskogsbestånd med fri utveckling och god tillgång på multnande stubbar av bok och andra grova lövträd är sannolikt det största hotet mot arten i Sverige. Plantering eller spontan igenväxning med gran i gläntor är negativt för arten. Den sannolikt mycket begränsade populationsstorleken och mycket låga antalet lokaler innebär en starkt förhöjd försvinnanderisk.

Åtgärder

Arealen ädellövskog med urskogsliknande struktur och träsammansättning är försvinnande liten, vilket begränsar antalet möjliga förekomster i landet. De bokskogar och andra ädellövskogar med grova träd i Skåne och även i Halland och Småland måste prioriteras i reservatsarbetet så en större areal ädellövskog får ett fullgott skydd för framtiden och kan utvecklas fritt. Även i oskyddade skogsbestånd bör högstubbar och vindfällen sparas och tillåtas multna i gläntor eller bryn.

Övrigt

Namngivning: *Caliprobola speciosa* (Rossi, 1790). Originalbeskrivning: *Syrphus speciosus*. Fauna Etrusca 2: 285.

Etymologi: *speciosa* fem. av *speciosus* (lat.) = ståtlig, glänsande, vacker.

Uttal: [Kalipróbola spesiósa]

Litteratur

Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Tvåvingar: Blomflugor: Eristalinae & Microdontinae. Diptera: Syrphidae: Eristalinae & Microdontinae. 2009. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Arup, U., Hanson, S.-Å. & Huggert, L. 2001. Rödlstade arter i sydsåkanska trädmiljöer. En översiktlig inventering av lavar, mossor, svampar och vedinsekter i 20 områden. Naturskyddsföreningen i Skåne.

Bygebjerg, R. 2001. Fund af svirrefluer i Danmark i perioden 1994–1999. Ent. Meddr. 69: 49–64

Torp, E. 1994. Danmarks Svirrefluer (Diptera: Syrphidae). Danmarks Dyrreliv 6. Stenstrup.

Rotheray, G.E. 1991. Larval stages of 17 rare and poorly known British hoverflies (Diptera: Syrphidae). Journal of Nat. Hist. 25: 945–969. Rotheray, G.E. 1993. Colour guide to Hoverfly Larvae (Diptera, Syrphidae). Dipterist Digest 9: 1–156.

Speight, M.C.D. 2007. Species accounts of European Syrphidae (Diptera), Espoo 2007. In: Speight, M.C.D., Castella, E., Sarthou, J.-P. & Monteil, C. (eds.). Syrph the Net, the database of European Syrphidae, vol. 55. Syrph the Net publications, Dublin.

Författare

Hans Bartsch 2009 (kännetecken, ekologi, utbredning, bearbetad av Ragnar Hall, ArtDatabanken). Hans Bartsch 2007. Rev. Hans Bartsch & Björn Cederberg 2008. © ArtDatabanken, SLU 2008 (naturvårdsinformation).